

Begraven in Beverwijk

Ongeacht hun geloofsovertuiging, werden overleden inwoners van Beverwijk vanaf de vroegste tijden begraven rondom de Grote kerk. De katholieke bevolking kreeg pas in 1842 haar een eigen begraafplaats, n.l. in de Peperstraat. Aan het begin van de 20e eeuw nam de bevolking van Beverwijk en haar omgeving gestadig toe. Langzamerhand raakte de begraafplaats rondom de Grote kerk vol. Burgemeester en Wethouders van Beverwijk gaven in 1907 te kennen, dat het kerkhof gesloten werd voor overledenen uit andere gemeentes.

Hierdoor ging de burgemeester van Wijk aan Zee en Duin, dhr. H.H. Del Court van Krimpen, een gesprek aan met Jonkheer G. S. Boreel, om een geschikt stuk duingrond kopen. Dit om tot de aanleg van een begraafplaats te komen. Jonkheer Boreel was bereid om een stuk grond, groot $\pm 2628 \text{ M}^2$, kosteloos af te staan. De gift werd dankbaar aanvaard en de raad verleende de Jonkheer Boreel en zijn familie het recht over zes graven. De locatie mocht hij zelf bepalen. Ten behoeve van de aanleg stelde de raad het bedrag van f 5.000, -- beschikbaar.

Het ophogen en het aanleggen van het terrein werd gegund aan de plaatselijke aannemer H. van Tunen.

De plaatselijke bloemkweker W. H. P. de Wildt en tuinder D. Noom, mochten de benodigde planten en bomen leveren. Hun gezamenlijke totale kosten waren f 585,45.

Het lijkhuisje werd respectievelijk gebouwd door de metselaar E. de Groot, de loodgieter H. Blom en de timmerman G. van der Eng, kostten f 485,00.

Het fraaie smeed ijzeren hek bij de ingang werd vervaardigd door de H. de Weijer uit Beverwijk voor het bedrag van f 1295, --.

De eerste begrafenis was van een op 2 september 1908 overleden 24 dagen oud kindje, Margaretha Johanna van den Outenaar. Dit graf is geruimd zo blijkt uit het begraafregister. De oudst bewaard gebleven zerk is die van Susanne Scholts en dateert van 1909. Er zijn op Duinrust wel oudere graven te vinden, alleen zijn deze later overgebracht van andere begraafplaatsen.

Beverwijk bleef nog een aantal jaren haar doden op het kerkhof bij de Wijkertoren begraven totdat het uiteindelijk echt vol was. In de begraafwet van 1869 was om gezondheidsredenen bepaald, dat een plaatselijke overheid algemene begraafplaatsen diende aan te leggen op een afstand van minimaal vijftig meter van de bebouwde kom. Het college liet haar oog vallen op het stuk duingrond naast de bestaande begraafplaats van Wijk aan Zee en Duin. Met de aankoop van dit 1,4 ha duingrond dacht men weer jaren voort te kunnen. Jonkheer Boreel was bereid de grond te verkopen aan de gemeente voor een prijs van 45 cent per meter².

Ondanks dat de raad een krediet van f 10.050,00 beschikbaar gesteld had, zou het nog een aantal jaren duren voordat de begraafplaats in gebruik werd genomen. Men besloot om de begraafplaats aan te laten leggen door werklozen. De inschakeling van deze werkwilligen deed de gemoederen oplaaien. Sommige leden van de gemeenteraad wensten namelijk de inschakeling van bekwame arbeiders. Ook de gemeenteplicht was niet naar hun zin. Zij vonden hem onbekwaam en traag. Ook de door het college

gevraagde verhoging van het krediet ondervond veel weerstand. Bovendien vormde de op het terrein gelegen lunet 15 van de voormalige linie van Beverwijk, een probleem. De lunet was eigendom van het ministerie van Oorlog en mocht niet zomaar met de grond

worden gelijk gemaakt. Het ministerie kwam pas op 26 augustus 1919 ten dele tegemoet aan de wens van het gemeentebestuur. Ruimen van de lunet werd voorlopig niet toegestaan, men kreeg wel de grond in erfpacht voor 30 jaar tegen een de prijs van f 10,00 per jaar. Pas in 1932 werd er een overeenstemming bereikt en werd het de gemeente toegestaan de lunet te verwijderen en de grond te gebruiken voor de aanleg van graven. Het gedenkmonumentje wat op de lunet stond, werd overgebracht naar lunet nummer 14, gelegen aan de Creutzberglaan. Het Rijk wenste namelijk niet dat dit monument binnen het terrein van de begraafplaats kwam te liggen. Ondanks alle tegenlagen was het eindelijk het zover en op 1 januari 1923 werd Duinrust officieel als algemene begraafplaats in gebruik genomen en het kerkhof rondom de Wijkertoren gesloten. Gescheiden door een duinpad lagen beide begraafplaatsen broederlijk naast elkaar. Ieder met zijn eigen toegangshek, lijkenhuisje en beheerder. Ondanks beide gemeentes in 1936 gefuseerd waren, bleven beide begraafplaatsen onafhankelijk bestaan, ieder met zijn eigen toegangshek. Het gemeentebestuur wenste in 1940 de begraafplaats uit te breiden met ± 10 ha, waarbij ook een apart gedeelte zou komen voor de overleden rooms-katholieke ingezetenen. Het lag namelijk in de bedoeling om de in de bebouwde kom gelegen bijzondere begraafplaatsen, de Rooms-katholieke en de Joodse, te sluiten. Jonkheer Boreel was genegen de benodigde grond te verkopen, al betreurde hij wel de ingreep in het duinlandschap.

Lunet 15 en 16 zijn geruimd voor het kerkhof

Weer moest er een lunet geslecht worden, namelijk nummer 16. Dit keer voor de bouw van een kapel en een nieuwe ingang, met een kantoor en dienstwoning voor de beheerder. De Duitse Weermacht verstoorde de uitbreidingsplannen. Tengevolge van bunkerbouw door de bezetter moest de uitbreiding wachten tot na de bevrijding. Alleen was het noodzakelijk dat weer een stuk grond werd gekocht van Jonkheer Boreel.

Op 28 november 1946 werd de verkoopsakte getekend. Door deze uitbreiding kwam ook de duinbeek binnen de begraafplaats te liggen en werd het houten rustieke bruggetje aangelegd.

In 1965 was het weer noodzakelijk om de begraafplaats te vergroten, de vierde fase. De begraafplaats werd berekend op een inwonertal van ongeveer 100.000. Dit naar aanleiding van een destijds geplande fusie van Beverwijk, Heemskerk en Velsen. Uiteindelijk is deze fusie niet doorgegaan. De begraafplaats heeft tegenwoordig een totale oppervlakte 15,3 ha en biedt in principe ruimte voor alle geloofsovertuigingen of levensopvattingen.

Toen in november 1988 de Rooms-katholieke begraafplaats St.

Agatha geruimd werd, werden de stoffelijke resten op een apart gedeelte van Duinrust begraven. Het grote houten kruis van de begraafplaats aan de Peperstraat, werd eveneens overgebracht.

Op een apart deel van de algemene begraafplaats Duinrust in Beverwijk is een Joodse begraafplaats ingericht. Het is echter niet de oorspronkelijke begraafplaats. De joodse gemeente van Beverwijk dateert van rond 1800 en verkreeg in 1809 een officiële status. In datzelfde jaar kocht de gemeente een begraafplaats aan De Kruiskrocht langs de Kuikensweg in Wijk aan Zee. In 1864 werd de begraafplaats uitgebreid. De Joodse gemeente van Beverwijk had jarenlang rond de 130 leden. Na de Tweede Wereldoorlog keerde nog maar een enkeling terug. De gemeente werd opgeheven en bij Haarlem gevoegd. In 1951 werd de begraafplaats in Beverwijk geruimd. De resten werden

overgebracht naar de algemene begraafplaats Duinrust. Er staan 45 grafstenen, maar het aantal begravenen ligt hoger: meer dan 100. Waarschijnlijk zijn een aantal grafstenen verloren gegaan in de tijd dat deze in Beverwijk stonden. Naast de Hebreeuwse opschriften, leest men ook de namen van de overleden in het Latijnse schrift. Velen zonder geboortedatum vertonen zij alleen de datum van overlijden, de meeste volgens de Joodse kalender. De oudste zerk, helaas gebroken, dateert van 1848. Elf zerken behoren tot de leden van de priesterstam Cohen, te herkennen door de twee zegende handen. Twee zerken zijn van het geslacht van Aäron, deze hebben boven een afbeelding van een kan en kom. De grafzerk van Mariane Spier, tweede rij nummer twee vanaf rechts, heeft als bijzonderheid een zogenaamd huismerk. Daar dit ouder is dan haar overlijdensdatum, is de steen wellicht hergebruikt.

Zo vindt men dus naast de algemene graven, ook protestantse, katholieke, en joodse graven. Sinds 1983 is er ook een apart gedeelte voor de islamitische overledenen. Kenmerkend voor dit gedeelte is dat de graven een opgeworpen aarden heuvel hebben. De gedachte hierachter is dat de opgeworpen aarde voldoende ruimte biedt om de dode de gelegenheid heeft om rechtop te zitten. In de nacht na de begrafenis wordt de overledene bezocht door twee engelen. Zij stellen een onderzoek in naar het gedrag van de overledene op aarde. In een islamitisch graf mag niet meer dan één persoon worden begraven en de overledene moet met het hoofd naar Mekka worden begraven. De grafmonumenten variëren van een prachtige luxueuze uitvoering tot twee eenvoudige houten paaltjes aan de zijden van het hoofd en de voeten.

Begravenisstoet op de Bankenlaan rond 1937.

Behalve de gewone graven zijn er ook verschillende oorlogs- en eregraven. Beverwijkse militairen, gesneuveld tijdens de meidagen van 1940 en verschillende verzetsstrijders vinden hier hun laatste rustplaats. Samen met een aantal slachtoffers welke hun leven lieten in Duitse gevangenschap na te zijn opgepakt te zijn tijdens de razzia van 17 april 1944. Naast deze oorlogsgraven zijn er ook acht graven van geallieerde militairen. In de

zeven graven naast elkaar rust de bemanning van het geallieerde vliegtuig dat in de nacht van 11 op 12 juni 1943 neerstortte nabij Wijk aan Zee.

Sinds enige jaren werden de mogelijkheden op Duinrust aanzienlijk verruimd. In 1992 werd de begraafplaats uitgebreid met een strooiveld en een urnenmuur of columbarium.

Het eerste en het tweede gedeelte werd aangelegd in de zogenaamde Engelse landschapstijl. Dit kenmerkt zich door de royale opzet, slingerende paden over een glooiend landschap met romantische bosschages. De latere twee gedeeltes van Duinrust werden, mede als gevolg van financieel-economische afwegingen, zakelijker en rechtlijnig aangelegd, in de zogenaamde Scandinavische stijl.

De naam "Duinrust" werd voor het eerst gebruikt tijdens de raadsvergadering van de gemeenteraad van Beverwijk van 17 mei 1922.

137 jaar verbonden aan kerkhoven

In 1821 werd Jacob Berghuis benoemd als knecht van de doodgraver Jan Thomasz de Wolff. Jacob was klein en gebrekkig maar hij functioneerde goed, zodat hij benoemd werd als doodgraver.

In 1840 stierf hij en op 16 februari 1843 werd zijn zoon Gijsbert de nieuwe doodgraver. Gijsbert runde naast zijn ambt ook een café in de Kerkenbuurt.

Na zijn overlijden in 1866 werd het ambt door zijn drie zonen overgenomen.

In 1891 werd de heer G. Berghuis officieel aangesteld als doodgraver.

In 1923 werd de begraafplaats Duinrust in gebruik genomen. De vergoeding voor doodgraver bedroeg toen 250 gulden per jaar.

In de vergadering van 14 januari 1924 besloot de gemeenteraad de heer Berghuis fulltime aan te stellen tegen een bezoldiging van 1600 gulden aangezien de werkzaamheden van de doodgraver aanzienlijk waren uitgebreid met het toezicht en het onderhoud van de begraafplaats.

Op 1 januari 1930 werd de familietraditie voortgezet door de heer Aris C. Berghuis toen hij zijn gepensioneerde vader opvolgde als opzichter van de begraafplaats Duinrust. Door een noodlottig ongeval in 1958 kwam er een eind aan de familietraditie.

Informatie afkomstig van J. van der Linden, Duinrust, een historische wandeling
J. van der Linden, Als een lelie tussen de doornen